

METODOLOGIA DE ELABORARE A PROPUNERILOR DE POLITICI PUBLICE: ROLUL ȘI ANALIZA COST-BENEFICIU

Galina Buta

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie în Medicină, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Methodology of policy proposals elaboration: role and cost-benefit analysis

This work is both a test of accountability of socio-medical society of in Republic of Moldova in the problem of public policy proposals, but also a support for those who in future will develop and elaborate public health policies proposals, given the fact this stage of development of the society in the Republic of Moldova, and the context of European integration vector as well as , the role of public policy becomes more and more important.

This article offers a reflection over the main concepts governing the work of developing public policies; makes an emphasis on the key ideas, ideals, values and contexts framing and shape a public policy document.

The article approaches in a comparative way the public policy concepts, defining the public policy, public policy models and policy making process.

A special place is given to evaluation as a critical and proactive perspective of interpretation of public policy impact.

Rezumat

Această lucrare prezintă atât o încercare de informare a societății socio-medice din Republica Moldova (RM) în problema elaborării propunerilor de politici publice, dar și un condice pentru cei care elaborează și care vor elabora propuneri de politici publice, ținând cont de faptul că la etapă de dezvoltare a societății RM, în contextul vectorului integrării europene, politicile publice obțin noi valențe.

Prin acest articol oferim o reflecție asupra concepțiilor principale care guvernează activitatea de elaborarea a politicilor publice; preponderent asupra ideilor cheie, valorilor și contextului care redau aspectul și forma documentului de politici publice.

Articolul abordează, într-o manieră comparativă, concepțiile de politică publică, definirea politicii publice, modelele și procesul de elaborarea a politicilor publice.

Un loc aparte este acordat evaluării politicilor ca perspectivă critică și proactivă de interpretare a impactului politicilor publice.

Actualitatea

Politicile publice au impact major asupra societății de aceea, în procesul de elaborare sunt implicați numeroși oamenii, care activează în structurile Administrației Publice Centrale și Locale, membri ai societății civile, specialiști de ramură și experți, persoane sau grupuri de persoane cu interes major în adoptarea deciziilor și realizarea lor [5, 6, 12].

Scrierea unei propuneri de politici publice sau a unui studiu de politică publică pentru adoptare și implementare, necesită cunoștințe și capacități în acest domeniu, cunoașterea limbilor moderne și devenirea unui membru al comunității de politici publice pentru care documentul în cauză este scris. Autorii de politici publice, indiferent de domeniul lor de activitate (sănătate, educație, economie, jurnalism etc.) aderă instantaneu la comunitatea respectivă. Membrii comunității de politici publice sunt consilierii de politici publice, cercetători cât și analiști de politici publice.

Acești consilierii de politici publice înțeleg cu ușurință abordările, scopurile, convențiile și limbajul comunității, la fel și instrumentele de comunicare utilizate de comunitatea de politici publice. Cu toate acestea, participarea în comunitate va fi, de asemenea, influențată de condițiile specifice și vectorul guvernamental, deoarece elaborarea unei politici publice în RM se coordonează inițial cu Cancelaria de Stat [4, 5, 6, 12].

Unul din momentele cheie pentru participarea activă în comunitatea de politici publice este instruirea și autoinstruirea în materie de metodologie de elaborare/dezvoltare a unei propuneri de politică publică. Înțelegerea rolului pe care îl are fiecare etapă de dezvoltare a unei politici publice, semnificația fiecărui element al politicii publice, particularitățile comune structurale și textuale, abordările autorilor în elaborarea documentelor de politici publice oferă o bază sigură pentru elaborarea propunerii de politici publice [4, 5, 12].

În acest scop, luând în considerație complexitatea factorilor care există la momentul elaborării și implementării fiecărui studiu de politici publice, precum și faptul că autorii propunerilor de politici publice în materie de sănătate, de obicei, sunt specialiști în medicină și sănătate publică și nu au o pregătire în științele politice, am considerat oportun de a elucida într-o manieră succintă momentele teoretice de bază ce țin de politicile publice și metodologia elaborării lor.

Materiale și metode

A fost analizată practica internațională, precum și cea națională în domeniul metodologiei elaborării politicilor publice. În acest sens, a fost utilizată analiza teoretică și generalizarea datelor literaturii de specialitate [1, 5, 10, 15], în care se tratează această temă, selectând un număr de 48 de titluri, dintre care 17 au fost incluse în bibliografie.

Analiza și sinteza literaturii de specialitate a permis stabilirea actualității temei și selectarea bazei metodologice pentru structurarea expunerii.

Luând în considerație faptul că acumularea cunoștințelor și capacităților este un proces activ de dezvoltare de tip „învățăm din practică”, prin această lucrare oferim o introducere de bază; o reflecție asupra concepțiilor principale care guvernează lucrul de elaborare a politicilor publice; s-a pus accent asupra ideilor cheie, idealurilor, valorilor și contextului care redau aspectul și forma documentului de politică publică.

Rezultate și discuții

Conceptul de politică publică. Politica publică are o istorie veche. Peter De Leon în a. 1994 citat de Howlett și Ramesch, susține că „studiile despre politica publică au o istorie lungă și un trecut scurt: adică, politicile de Guvern au fost problema multor studii în ultimul mileniu, chiar dacă examinarea sistematică datează cu doar câteva decenii în urmă”.

După Thomas Dye, președintele Lincoln Center pentru serviciul public, profesor de științe politice de la Universitatea din Florida, politica publică nu este un aspect nou al științelor politice. Cele mai vechi scrieri ale filosofilor politici indică un interes în politicile guvernamentale, în forțele care generau aceste politici și în impactul lor asupra societății [3].

Știința politicilor publice este relativ recentă. A apărut în America de Nord și în Europa după Al Doilea Război Mondial. Domeniul politicilor publice reprezintă un domeniu de hotar între mai multe discipline clasice precum știința politică, sociologia, psihologia socială, știința juridică sau economia. Studiul politicilor publice ar reprezenta bransa cea mai recentă a științei politice [3, 4, 12].

În 1951, Harold Lasswell și colegii săi, reprezentanți ai științelor politice americane, aduceau argumente în sprijinul unei abordări distincte pe care o numeau „științe de politici publice ale democrației”¹²¹.

În accepțiunea inițială, centrul studiului științelor politice era reprezentat de instituții și structuri guvernamentale și de compartimentele politice și procesele asociate cu elaborarea politicii. Aceste științe politice, sunt considerate „**tradiționale**”, abordarea fiind denumită „**instituționalism**”. Ele erau centrate în principal pe structura instituțională și pe justificarea filozofică a guvernelor [3].

Reducerea rolului abordării instituționale în analiza politicii s-a datorat apariției și dezvoltării științelor politice „**comportamentale**” (termenul englezesc *behavioral political science*) moderne, care se concentrau, în principal, asupra proceselor și comportamentelor asociate guvernării. Originea acestei abordări se găsește în dezvoltarea așa-numitelor *științe*

comportamentale, care consideră că este necesară studierea comportamentului politic prin utilizarea de metode cantitative, rezultând o știință politică empirică. Bazele **behaviorismului** au fost puse de John Watson [3, 7].

În anii 1950 începe „revoluția behavioristă”, ce a devenit principalul curent de gândire în științele politice în anii 1960. Adepții acestui curent susțineau că metodele științelor politice trebuie să fie modelate după metodele folosite de științele naturale. David Easton, pionier al abordării sistemice, a propus un model cibernetic bazat pe reacția stimul-răspuns (feed-back) pentru a înțelege politica. Deși abordarea behavioristă a descris procesul care determina politica publică, nu a tratat direct legăturile dintre diferite procese și comportamente și conținutul politicii publice [3, 7, 9, 12].

La sfârșitul anilor '60 se prefigurează deja o revoluție **post - behavioristă** manifestată prin aceea că mulți politologi își mută centrul de interes asupra **politicii publice** - asupra *descrierii și explicării cauzelor și consecințelor activităților guvernamentale* [3] O astfel de abordare își propune să descrie conținutul, să analizeze forțele sociale, economice și politice, care sunt implicate în politicile publice. De asemenea, un aspect important îl reprezintă evaluarea impactului și consecințelor politicilor publice asupra societății. O astfel de analiză a politicilor presupune o abordare interdisciplinară, folosindu-se concepte, tehnici și metode din sociologie, economie, științe administrative, management etc.

Termenii de „politică publică” și „analiza de politică publică au început să fie utilizați tot mai frecvent în anii '60, pe măsură ce guvernul american a început să rezolve problema conflictului rasial. Hofferbert notează că între anii 1960 și 1975 mulți dintre americanii care lucrau în domeniul științelor sociale au fost eliminați din turnul lor de fildeș de prioritățile naționale de cercetare, care i-au făcut să intre în arena politică, nu în calitate de politicieni sau birocrați, ci ca experți în evaluarea programelor publice^[6]. Din anii '80 începe să se discute tot mai frecvent politicile publice în termeni de reformă a guvernării, accentul fiind pus pe creșterea performanței în gestionarea banilor publici, pe îmbunătățirea relației între Stat și cetățean, între Guvern și societatea civilă.

Deși, abordarea instituțională a fost depășită, în ultimele două decenii ale secolului XX, se constată revenirea acestui tip de analiză sub forma **neo-instituționalismului**. La începutul anilor '90 „capacitatea pentru politici publice” și „analiza politicilor publice”, erau termeni cheie în dezbaterile procesului de guvernare. Domeniul politicilor publice (cercetare și analiză) se ocupă de studiul deciziilor politico-administrative de alocarea diverselor forme de resurse (materiale, financiare, de know how...) [11, 13, 17].

Politicile publice sunt acțiuni realizate de Guvern ca răspuns la problemele societății. Vorbim despre politică publică atunci când o Autoritate Publică Centrală sau Locală încearcă, cu ajutorul unui program de acțiune coordonat, să modifice mediul economic, social, cultural al actorilor sociali. La nivel național, politicile publice pot fi inițiate de Parlament, Președinte țării, Guvern, Autoritate Publică sau societatea civilă [5].

Definirea termenului de politică publică.

1. David Easton definește politicile publice - „*alocarea de autoritate a valorilor pentru întreaga societate*”^[4].
2. Thomas Dye definește politicile publice - „*tot ceea ce un guvern decide să facă sau să nu facă*” [3].
3. William Jenkins spune ca politicile publice sunt „*un set de decizii interrelaționare, luate de un actor politic sau de un grup de actori, privind o serie de scopuri și mijloace necesare pentru a le atinge într-o situație dată*”^[14].
4. Jean Claude Thoening consideră „*politicile publice definesc mai bine și oferă o viziune mai largă asupra politicii în general*”^[8, 16]
5. James Anderson spune ca politicile publice sunt „*un curs al acțiunii urmat de un actor sau mai mulți actori politici, cu un scop, în încercarea de a rezolva o problema*” [2]
6. Eyestone (1971) definește politica publică ca „*Relația Guvernului cu mediul*”^[6].

7. Rose (1969) definește politica publică „o serie lungă de activități, mai mult sau mai puțin relaționate, și consecințele acestora” [13]
8. O decizie care se caracterizează prin acțiuni și conduite ale acelor care le îndeplinesc [9]
9. O rețea de decizii legate între ele privind alegerea obiectivelor, a mijloacelor și a resurselor alocate pentru atingerea lor în situații specifice [11].
10. Produsul activității unei autorități investite cu putere publică și legitimitate guvernamentală [14].

Pentru a înțelege mai bine dimensiunile noțiunii de politica publică, sunt necesare cunoașterea o unor **concepții – cheie** [5, 7, 11, 13, 17]:

- *Acțiunea în baza autorității*: politica publică este o acțiune implementată de o autoritate legislativă, publică și financiară;
- *O reacție la problemele societății* (“real world”), politica publică încearcă să răspundă unei nevoi/probleme concrete a societății;
- *Politica publică este orientată spre atingerea unui scop*, unui set de obiective bine delimitate, în încercarea de a rezolva o nevoia/problemă particulară a comunității;
- *Cursul acțiunii*: politica publică nu este o decizie singulară, ci o strategie integrată;
- *O decizie de a face/a nu face ceva*: politica publică poate fi implementată cu scopul de a rezolva o problemă;
- *Politica publică este implementată de o autoritate*, alcătuită din mai mulți actori (ex. agenție guvernamentală);
- *O justificare a unei acțiuni* - orice politică publică trebuie să includă motivarea acțiunii/non-acțiunii;
- *O decizie luată* - politica publică este o decizie asumată, nu o promisiune sau o intenție.

Principiile politicilor publice. Autorii Chelcea S., Marginean, I., Cauc, I. În lucrarea “Cercetarea Sociologică” [1] enunță principiile politicilor publice, pentru a evita erorile, precum și pentru a mări probabilitatea implementării complete a politicilor:

1. Politicile publice trebuie să promoveze o piață sănătoasă, liberă la nivel global și climat de afaceri competitiv, care ar permite sectorului privat și public să prospere. .
2. Politicile publice trebuie să fie elaborate și adoptate într-un proces public receptiv cu participarea cetățenilor.
3. Politicile publice trebuie să se bazeze pe o analiză a beneficiilor sociale, puse în balanța costurilor sociale atât publice cât și private, directe și indirecte.
4. Politicile publice trebuie să atingă obiectivele stabilite și măsurabile, care pot fi verificate printr-o evaluare legitimă.
5. Politicile publice trebuie să abordeze o nevoie demonstrată și susținută de dovezi.
6. Politicile publice trebuie să prevadă stimulente pentru a obține rezultate benefice.
7. Politicile publice trebuie să fie puse în aplicare de către un guvern funcțional și eficient.
8. Politicile publice trebuie să stabilească cerințe clare și realizabile.
9. Politicile publice trebuie să asigure respectarea legislației și să evite dublările

Modele ale politicilor publice. În elaborarea proiectelor de politică publică este foarte important de a avea cunoștințe și abilități în modelare [5, 7, 11, 17]. Un model este o reprezentare simplificată a unor aspecte din lumea reală. Modelele pe care le utilizăm în studierea politicilor publice sunt modele conceptuale:

- să simplifice și să clarifice gândirea noastră despre politici publice;
- să identifice aspecte importante ale problemelor politicilor publice;
- ne ajută să comunicăm, concentrându-ne pe aspectele esențiale ale vieții politice;
- direcționează eforturile de înțelegere a politicilor publice sugerând ceea ce este important și ceea ce nu este important;
- sugerează explicații pentru politicile publice și prezice consecințele.

Fiecare dintre modelele de analiză a politicilor publice identifică un model conceptual care poate fi găsit în teoria politică, teoria economică sau în sociologie. Nici unul dintre ele nu a fost special

conceput pentru a studia politicile publice, dar fiecare oferă un mod individual de a reflecta asupra politicilor publice și chiar sugerează aspecte legate de cauzele și consecințele politicilor publice. Aceste modele nu se află în competiție. Fiecare oferă o altă perspectivă asupra vieții politice și fiecare ne ajută să înțelegem diverse aspecte legate de politicile publice.

Institutionalism/etatism. Sub această denumire vom grupa teoriile care explică alegerea alternativelor de politică publică în contextul decizional instituționalizat al statului.

Principala unitate de analiză o reprezintă factorul de decizie sau organizația responsabilă de decizia luată. Constrângerile ce derivă din contextele sociale sunt mult mai slabe în explicarea compatibilităților și incompatibilităților factorilor de decizie. Explicațiile centrate pe rolul statului indică faptul că orice schimbare în politica publică este mai bine înțeleasă. Când aceste orientări au în vedere influențele sociale, ele tratează lobby-ul, politica grupurilor de presiune, opinie publică, care influențează reacția oficialităților în materie de politică publică. Originea schimbărilor în politica publică se află în cadrul instituțiilor [5, 7, 11, 17].

Modelul procesual: Analizează procesul de realizare a politicilor publice propunând o împărțire în secvențe (pași) a ciclului de realizare a politicilor publice. Fiecare secvență este distinctă din punct de vedere a timpului și funcționalității, ea fiind analizată separat în cadrul acestui model.

Unul dintre scopurile acestui efort de investigație este de a releva modelele ”proceselor” politice. În acest sens s-a încercat o grupare a diverselor activități în funcție de relația lor cu politica publică [5, 7, 11, 17]. Rezultatul constă în configurarea unei secvențe de procese specifice politicilor publice (tab.1):

Tabelul 1

Procese specifice politicilor publice

Identificarea problemei	Cererea expresă de acțiune guvernamentală
Stabilirea agendei (captarea atenției factorilor de decizie asupra unor probleme specifice)	Decizia asupra problemelor care se vor regăsi pe agendă
Formularea de propunere de politică publică	Dezvoltarea de propuneri pentru rezolvarea problemei specifice
Legitimarea deciziilor de politică publică	Selectarea unei propuneri Construcția suportului politic pentru susținerea propunerii respective Adoptarea propunerii prin act legislativ
Implementarea de politică publică	Organizarea administrației Stabilirea ofertei de servicii Stabilirea resurselor financiare prin taxe sau alte mijloace
Evaluarea de politică publică	Studierea programelor Raportarea de outputuri pentru programele guvernamentale Evaluarea de impact Sugerarea de metode de îmbunătățire sau ajustare a procesului de politică publică

Acesta permite studierea modalității în care se iau deciziile sau în care trebuie ele luate, dar nu permite dezvoltarea unei discuții asupra substanței politicilor publice (cine ce primește și de ce). Deci, nu se studiază conținutul politicilor publice, ci doar procesul de constituire al politicilor publice [5, 7, 11, 17].

Teoria grupurilor. Presupune faptul că interacțiunea dintre grupuri este elementul esențial în politică. Indivizii cu interese comune se reunesc în grupuri formale sau informale pentru a exercita mai eficient presiuni asupra guvernului în vederea satisfacerii intereselor individuale și de grup. Indivizii sunt importanți în politică numai dacă acționează ca parte sau în

numele unui grup de interes. Grupurile devin un fel de punte între individ și guvern, pentru a influența politicile publice. Sarcina sistemului politic este de a organiza grupurile de conflict, stabilind o serie de reguli, aranjând compromisuri și echilibrând interese, aplicând prin lege compromisurile stabilite. Conform teoriei grupurilor, politicile publice reprezintă echilibrul atins la un moment dat. Acest echilibru este influențat de importanța relativă a unor anumite grupuri de interes. Schimbările relative conduc la schimbări în profilul de politică publică. Influența grupurilor este dată de către numărul lor, bogăție, tărie organizațională, conducere, acces la cei ce iau decizii și coeziune internă[5, 7, 11, 17] .

Teoria elitelor. Deși se spune adesea ca politicile publice reflectă cererea publicului, acest lucru poate fi considerat mai degrabă un mit. Teoria elitelor sugerează faptul că masele sunt apatice și insuficient informate. Elitele modelează opiniile și problemele de politică publică mai degrabă decât masele influențează elitele. Politicile publice coboară de la elite spre mase și nu invers. Prezumțiile teoriei elitelor sunt următoarele:

- societatea este divizată între cei puțini care dețin puterea și cei mulți care sunt lipsiți de putere;
- cei puțini care guvernează nu sunt tipici pentru caracteristicile maselor;
- deplasarea non-ELITELOR către pozițiile elitelor trebuie să se facă continuu și lent pentru a păstra stabilitatea sistemului și a evita revoluțiile;
- politicile publice nu reflectă cererile maselor ci, mai degrabă, preferințele și valorile elitelor;
- elitele active nu sunt subiect al influenței din partea maselor apatice[5, 7, 11, 17].

Raționalismul. O politică publică rațională este aceea care maximizează câștigul social. Așa fiind, guvernul trebuie să aleagă politicile care aduc profit societății excedând suma investită în implementarea acestor politici.

Există două reguli importante în definirea câștigului social maxim:

1. nici o politică publică nu trebuie adoptată dacă costurile sunt mai mari ca beneficiile;
2. dintre alternativele de politică publică, cei ce iau decizii trebuie să o aleagă pe cea care aduce cele mai mari beneficii raportate la cost.

Nu trebuie să înțelegem raționalismul într-un mod redus doar la dimensiunea economică (cât costă implementarea unei anume alternative). Raționalismul implică luarea în calcul a tuturor valorilor sociale, politice și economice implicate în implementarea unei anume politici publice, nu numai costul ei în bani.

Pentru a selecta o politică publică rațională, cei ce iau decizii trebuie să cunoască:

- valorile societății și ierarhizarea lor;
- toate alternativele de politică publică posibile;
- consecințele pentru fiecare alternativă de politică publică;
- raportul între beneficii și cost pentru fiecare alternativă;
- problemele societății.

Acest model este utilizat adesea pentru a considera mărimea optimă a unui program guvernamental. Analiza cost-beneficiu este specifică pentru acest mod de abordare a politicilor publice și reprezintă principalul cadru analitic utilizat pentru evaluarea cheltuielilor banilor publici [5, 7, 11, 17].

Incrementalismul. Consideră politicile publice ca o continuare a activităților guvernului, doar cu îmbunătățiri incrementale. Charles E. Lindblom a prezentat pentru prima dată modelul incremental realizând o critică a modelului rațional de luare a deciziilor. Așa cum arată Lindblom, cei ce iau decizii nu realizează o revizuire a actualelor politici publice, nu identifică din nou valorile societății, nu calculează din nou raportul cost-beneficiu. Trebuie să luăm în calcul și elementul politic care nu permite întotdeauna stabilirea unor scopuri clare și un calcul exact al raportului cost-beneficiu. Pentru incrementalism programele și politicile publice existente sunt considerate bază pentru noile programe. Aceste noi programe sunt modificări, variante, creșteri și descreșteri ale vechilor programe. Cei ce iau decizii acceptă legitimitatea vechilor programe și adesea consideră că trebuie continuat pe linia lor[5, 7, 11, 17].

Public choice. Public choice reprezintă o aplicare a analizei economice la nivelul analizei de politici publice. Dacă economiștii studiază comportamentul indivizilor pe piață și spun că

acești indivizi își urmaresc propriul interes, știința politică studiază comportamentul indivizilor în spatiul public și face aceeași asumăție cu privire la faptul ca indivizii își urmăresc propriul interes. Pentru "public choice theory" indivizii au același comportament în politică ca și pe piață.

Aceste teorii consideră că toți actorii politici: electorat, plătitori de taxe, candidați, legislatori, birocrați etc. încearcă să-și maximizeze propriul beneficiu în politică așa cum se întâmplă și pe piața. James Buchanan, economist, laureat al premiului Nobel și autor de referință pentru public choice theory, consideră că indivizii vin împreună în politică pentru a-și satisface propriul interes. Este adevărat faptul că guvernul trebuie să îndeplinească o serie de funcții pe care piața nu le îndeplinește. El are rolul de a îndrepta lucrurile acolo unde mecanismele pieței eşueaza ("market failure") [5, 7, 11, 17].

Teoria sistemelor. Această teorie concepe politicile publice ca și răspuns al sistemului politic la forțele exterioare din mediu. Aceste forțe exterioare sunt vazute ca și inputuri. Mediul sistemului reprezintă orice condiție sau circumstanță definită ca exterioară limitelor sistemului politic.

Sistemul politic este un grup de structuri și procese intercorelate care funcționează autoritar în vederea alocării de valori către societate. Outputurile sistemului politic sunt valori alocate autoritar, iar aceste alocări reprezintă politicile publice. Teoria sistemelor prezintă politicile publice ca și outputuri ale sistemului politic.

Conceptul de sistem implică un set identificabil de instituții și activități într-o societate care funcționează pentru a transforma cererile în decizii autoritare, cerând suport din partea întregii societăți. Conceptul de sistem implică faptul că elementele sistemului sunt intercorelate și că sistemul răspunde forțelor provenind din mediul extern. Inputurile sunt primite de către sistem sub formă de cereri și suport. Cererile apar atunci când indivizii sau grupurile, ca raspuns la condiții din mediu reale sau percepute, acționează pentru a modifica politicile publice. Suportul apare atunci când indivizii sau grupurile acceptă rezultatele alegerilor, respectă legile, plătesc taxele, în general se conformează deciziilor publice. Un sistem poate absorbi o varietate mare de cereri, unele dintre ele fiind în raport conflictual. Pentru a transforma aceste cereri în outputuri (politici publice), trebuie stabilite o serie de reglementări. E recunoscut faptul că outputurile (politicile publice) pot modifica mediul și cererile [5, 7, 11, 17].

Evaluarea politicilor publice. Weimer și Vining [16] pledează pentru evaluări:

- **Analiza ex-ante**, presupune analiza cantitativă și calitativă a problemei, stabilirea criteriilor de luare a deciziilor, a alternativelor, punctelor pro și contra, estimarea rezultatelor așteptate, precum și măsurile necesare [5, 16, 17]
- **Măsurile luate în cadrul derulării programului** se referă la măsurile luate în vederea implementării cât mai rapide a programului, la trecerea acestuia din etapa de decizie în cea de implementare [5, 7, 11, 16, 17].
- **Monitorizarea** se referă la înregistrarea schimbărilor în variabilelor cheie după ce politica respectivă au fost implementată. Astfel se identifică eventuale schimbări ce au apărut în urma aplicării politicii [5, 11, 16, 17].
- **Evaluarea ex-post prezintă o analiză aplicând metode calitative și cantitative** prin care se identifică dacă obiectivele au fost realizate și prin care se formulează recomandări cu privire la continuarea, modificarea și/sau finalizarea politicii [5, 11, 16, 17].

Exigențe față de perfectarea propunerilor de politici publice Propunerea de politică publică trebuie să fie:

- Expusă într-o manieră concisă de expunere. Să nu depășească 30 de pagini, inclusiv cu anexe.
- Să posede un echilibru dintre o argumentare tehnică și una pe înțelesul decidenților politici și factorilor interesați. Lipsită de formulări cu mai multe sensuri, care intenționat să ofere detalii pentru promovarea anumitor idei.
- Explicită și argumentată. Argumentarea sporește șansele examinării, înțelegerii și aprobării propunerii de politică publică (PPP) [5, 11, 16, 17].].

Concluzii

1. Politicile publice prezintă un sub-domeniu al științelor politice fiind, în același timp, la hotarul dintre științele politice, administrația publică, managementul public și finanțele publice.
2. Elaborarea și realizarea politicilor publice sunt percepute ca un proces susținut de organele statale care implică un grup de persoane foarte bine pregătite.
3. Politicile publice sunt realizate de Guvern ca răspuns la problemele societății
4. Cunoașterea metodologiei de elaborare a propunerilor de politici publice, de către funcționarii publici și nu numai, este un imperativ al timpului.

Bibliografie

1. Chelcea S., Marginean, I., Cauc, I. Cercetarea Sociologică. Deva: Ed. Destin, 1998.
2. Debbasch Ch., Jbourdon, J., Mponter, J., Droid, C. Ricci. Constitutionnel et Institutions Politiques, 3 editions. Paris: Economica, 1990.
3. Dye, Thomas R., Understanding Public Policy. Washington:Prentice-Hall, 1998.
4. Easton, David. A Framework for Political Analysis. New Jersey: Prentice-Hall, 1965.
5. Ghid metodologic pentru analiza ex-ante a impactului politicilor publice. Instrumente și tehnici Volumul I - IV. Cancelaria de Stat a Republicii Moldova. 2010 – 2011. www.particip.gov.md.
6. Hofferbert, Richard I. The reach and grasp of policy analysis. Comparative views of craft. Tuscaloosa: The University of Alabama Press, 1990.
7. Jack Plano, Robert Riggs, Heleana Robin The Dictionary of Political Analysis. ABC-CLIO.
8. Jean Leca, Traite de science politique. Paris: Presses Universitaires de France, 1985.
9. Jones Charles O. An Introduction to th Study of Public Policy. Hacourt Brace College Publishers, 1984.
10. McKeown D., Epidemiologie et de sante publique. Paris: Pubmed, 1995. 31(1). p. 59-71.
11. Miroiu, Adrian. Introducere in analiza politicilor publice. București: Ed. Paideia, 2001.
12. Mungiu - Pippidi A., Ioniță, S. Politici publice. Teorie și practică. București: Ed. Polirom, 2002, p. 38.
13. Popescu, Luminita Gabriela. Politici publice. București: Ed. Economica, 2005.
14. Profiroiu, Marius. Politici Publice. Teorie, analiza, practica. București: Ed Economica, 200.
15. Rădulescu S. Sociologia sănătății și a bolii. București: Ed. Nemira, 2002.
16. Thoening, Jean Claude. Les politiques publiques. Vol IV, P. XIII, in Madeleine Grawitz.
17. Weimer, David & Aidan Vining. A Policy Analysis: Concepts and Practice. Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ, 1993.

PARTICULARITĂȚILE GESTIONARII TIMPULUI ÎN VIAȚA PERSONALĂ ȘI PROFESIONALĂ

Constantin Ețco, Mariana Cernițanu

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie USMF „N. Testemițanu”

Summary

The time management peculiarities of a professional and personal life

The management of time is a fundamental issue to the job performance of every person. The primary goal of this thesis is to study the time management peculiarities of a professional and personal life. As a result, we identified that 65% of the interviewed persons have a low time management level.

At the same time, the interviewed persons demonstrated better targets identification abilities, than organizational and executive abilities.